

KÚRIA

Bfv.II.719/2012/5.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. február hó 21. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pécsi Városi Bíróság 7.B.1502/2008/47. számú ítéletét, valamint a Baranya Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 3.Bf.418/2010/14. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pécsi Városi Bíróság a 2010. július hó 7. napján kihirdetett 7.B.1502/2008/47. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki

- 3 rendbeli csalás büntetésében, melyből 1 rendbeli társtettesként elkövetett [Btk. 318.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (5) bekezdés b) pont - 1/a., 1/b. és 1/c. tényállási pontok], valamint
- 4 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségében, melyből 1 rendbeli felbujtóként elkövetett [Btk. 276.§ - 1/a., 1/b., 1/c. és 3. tényállási pontok].

Ezért őt - halmazati büntetésül - 1 év 10 hónap börtönbüntetésre és 500.000 Ft pénzmellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette. A terhelt vonatkozásában 3.715.550 forint erejéig vagyonelkobzást rendelt el.

Az I. rendű terheltet az ellene emelt további 9 rendbeli csalás büntettének [Btk. 318.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (4) bekezdés b) pont - 2. tényállási pont] vádja alól felmentette.

Rendelkezett a büntetőeljárás során lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költség megfizetéséről.

A kétirányú fellebbezés folytán másodfokon eljáró Baranya Megyei Bíróság a 2011. november hó 15. napján meghozott, az I. rendű terhelt tekintetében 2012. január hó 6. napján jogerőre emelkedett 3.Bf.418/2010/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt vonatkozásában - a felmentő rendelkezéseket nem érintve - megváltoztatta:

az 1 rendbeli, a Btk. 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettének a vádja alól felmentette (1/c. tényállási pont);

a helyesen 10 rendbeli, a Btk. 276.§-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétsége vonatkozásában az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette;

a vagyon elleni bűncselekményeit helyesen 2 rendbeli, a Btk. 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő csalás büntettének - melyből 1 rendbeli társtettesként elkövetett (1/a. és 1/b. tényállási pontok), a közbizalom elleni bűncselekményeit helyesen 2 rendbeli, a Btk. 276.§-ába ütköző magánokirat-hamisítás vétségének (1/b. tényállási pont) minősítette.

Az I. rendű terhelt büntetését 1 év börtönre, felfüggesztésének próbaidejét 3 évre enyhítette.

A vagyonelkobzásra, valamint a bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot különleges eljárás lefolytatására utasította.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

A felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott, a jogerős ítélet szerinti történeti tényállás lényege az I. rendű terhelt tekintetében a következő:

Az S. Autókereskedés Egyéni Céget 2006. november 20. napján jegyezte be a Somogy Megyei Bíróság, mint Cégbíróság Cg.1. cégjegyzékszám alatt a cégnyilvántartásba. Az Egyéni Cég az I. rendű terhelt, mint egyéni vállalkozó kérelmére került bejegyzésre a cégnyilvántartásba, aki egyéni vállalkozása keretében már korábban is autókereskedést működtetett több városban.

Az S. Autókereskedés Egyéni Cég székhelye N. városban volt, míg

telephelyei több városban található.

Az egyéni cég jogutódja az S. Autóház Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság, melyet a 2007. január 18. napján kelt létesítő okirat alapján 2007. április 11. napján Cg.2 cégjegyzékszám alatt jegyzett be a Somogy Megyei Bíróság, mint Cégbíróság a cégnyilvántartásba. A Kft. önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője az I. rendű terhelt, tagja az I. rendű terhelt és felesége.

Az I. rendű terhelt mint egyéni vállalkozó és mint az N.-i székhelyű Daewoo S. Márkakereskedés és Szerviz képviselője, még 2004. február 1. napján együttműködési megállapodást kötött az A. H. Biztosító Rt. Dél-dunántúli Igazgatóságával. Ezen együttműködési megállapodás keretében a felek megállapodtak abban, hogy a márkaszerviz jogosult önállóan kárfelvételt végezni 500.000 forintos kár összeghatárig, valamint pótszemle elvégzésére 100.000 forint összeghatárig. Az együttműködési megállapodást a felek 2006. február 15. napján módosították oly módon, hogy pótszemle elvégzésére a márkaszerviz 500.000 forint összeghatárig lett jogosult.

A vádbeli időszakban a Biztosító Zrt. sértett a gépjárművekkel kapcsolatos vagyonbiztosítás (casco) vonatkozásában a - tényállásban részletezett - 252-es módosítási jelzőszámú biztosítási szabályzatot alkalmazta, míg a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződések kapcsán a vádidőszakban a sértett saját biztosítási szabályzatot nem alkalmazott, hanem a gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosításáról szóló 190/2004. (VI.8.) Kormányrendelet - tényállásban részletezett - 1. számú mellékletében írtakat tekintette általános szerződési feltételeknek.

1.) Az I. rendű terhelt a fent írt megállapodás miatt könnyebb kárügyintézés kereteit kihasználva a Biztosító Rt.-t megtévesztette azzal, hogy több káresemény kapcsán a biztosító részére valótlan bejelentést tett, a károk tényleges bekövetkeztével szemben a káresemények vonatkozásában a történetektől eltérő módon jelentette azokat be, így a Biztosítót tévedésbe ejtette, és ezzel a Biztosító Rt.-nek a következő károkat okozta:

1/a.) a 2006. február 2-i kárbejelentéssel, mely egy 2005. december 29-i, a tényállásban részletesen rögzített - meg nem történt - káreseményre vonatkozott, 1.790.972 forint kárt okozott;

1/b.) a 2005. július 25-i valótlan tartalmú kárbejelentéssel, mely egy 2005. július 24-i, a tényállásban részletesen rögzített káreseményre vonatkozott, 1.308.113 forint kárt okozott. A káresemény kapcsán a Biztosítóhoz benyújtásra került egy gépjármű-kárbejelentési adatlap és egy baleseti bejelentő, melyet a III. rendű terhelt töltött ki, és amely iratokat egy az eljárás során

ismeretlenül maradt személy nyújtott be a Biztosítóhoz, az I. rendű és a III. rendű terhelt tudomásával.

A jogerős tényállás szerint az 1/a.) és 1/b.) tényállási pontban írt cselekményével az I. rendű terhelt mindösszesen 3.098.113 forint kárt okozott, mely nem térült meg.

A másodfokú bíróság indokolásában kifejtette, hogy az I. rendű terhelt az őt meg nem illető biztosítási összegek átutalásával bizonyosan hasznot realizált, csupán annak módszere ésösszepszerűsége nem volt az eljárás során tisztázható. A haszon származhatott abból, hogy az I. rendű terhelt kereskedésének alkatrész-felhasználása megnőtt, és így beszállítója engedményt adott, származhatott abból, hogy az I. rendű terhelt karosszéria-műhelyének fenntartási költségeit a "mesterséges töréskárokból" származó bevételeiből fedezte, vagy akár abból is, hogy a javított gépjárművek a töréskár elhallgatása mellett, a piaci ár felett kerültek értékesítésre.

Jogi indokolása körében ugyancsak a másodfokú bíróság utalt rá, hogy az I. rendű terhelt terhére a csalás bűncselekménye minden olyan esetben megállapítható, amikor a Biztosító - megtévesztés folytán - részére olyan összeget utalt át, melyre a szerződési jogviszony alapján nem lett volna köteles.

*

Az ügyben meghozott első- és másodfokú ítélet ellen az I. rendű terhelt meghatalmazott védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416.§ (1) bekezdés a) pontjára alapított okokból, mely felülvizsgálati indítvány a csalási bűncselekmény törvénysértő minősítését a haszonszerzési célzat hiánya okán sérelmezte.

Az indítvány indokolása szerint az a tevékenység, amelyben az eljáró bíróságok a terhelt bűnösségét megállapították, az az ítélet tényállási része szerint is haszonszerzési célzat nélkül történt. A csalás bűncselekményének megállapításához a hasznot és a haszonszerzési célzatot kellett volna bizonyítani, de ez nem történt meg. Ennek hiányában pedig a bűnösség nem állapítható meg. A védelem álláspontja szerint tévedett a jogi megítélést illetően a felelősség biztosításra vonatkozó szabályok értelmezésénél is a Pécsi Törvényszék. A szándékos bűncselekmény elkövetése sem mentesíti érvelése szerint a biztosítót az ilyen bűncselekménnyel okozott és a biztosítási jogviszony keretébe tartozó káresemények során a kártérítés alól.

Megítélése szerint az egész vád és az egész ítélet nem ad ésszerű és mindenki számára megnyugtató magyarázatot arra, hogy miért történt - volna - meg ez a bűncselekmény.

A megtámadott ítéletek ezért nem alkalmasak annak bizonyítására,

hogy a konkrét esetben a terhelt számolt, vagy számolhatott bármilyen jellegű vagyoni előnnyel, ami a csalás szempontjából haszonszerzési célzatnak minősülhet.

Hivatkozott egyebekben a jogerős ítélet ún. iratellenes megállapításaira is.

Mindezekre tekintettel a védő indítványozta, hogy a Kúria a Pécsi Törvényszék 3.Bf.418/2010/14. számú ítéletét helyezze hatályon kívül és a csalás büntette miatt indult eljárást szüntesse meg.

A Legfőbb Ügyészség BF.1706/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben pedig alaptalannak tartotta.

Ebben kifejtette, hogy a terhelt védője az irányadó tényállás megalapozottságát támadta egyrészt akkor, amikor azt kifogásolta, hogy abban iratellenes részletek találhatók, valamint akkor is, amikor azt az ítéleti megállapítást sérelmezi, hogy a biztosító fizetési kötelezettsége mi alapján állt be. Ilyen irányú felülvizsgálatnak a törvény értelmében ugyanis nincs helye.

Alaptalannak tartotta átiratában az ügyészség a jogtalan haszonszerzési célzat hiányára vonatkozó védői érvelést. Miután a csalás bűncselekménye megállapíthatósága szempontjából a motívumnak nincs jelentősége, a haszon pedig a törvényi tényállásban nem eredményként, hanem célzatként van feltüntetve, ezért a csalás bűncselekménye megvalósul abban az esetben is, ha az elkövető jogtalan haszonszerzésre törekedve kárt okoz, tényleges haszonra azonban valamilyen okból nem tesz szert.

Indítványozta ezért, hogy a Kúria az ügyben hozott első- és másodfokú határozatokat hatályában tartsa fenn.

*

A Kúria a Be. 420.§-ának (1) bekezdése és a Be. 424.§-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. Kiemelte, hogy jelen ügyben nincs bizonyíték a haszonszerzési célzatra, ami tényállási elem, ezt pedig logikai következtetésekkel, feltevésekkel nem lehet pótolni.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatával egyezően szólalt fel.

*

A Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a védő felülvizsgálati indítványában megjelölt - a Be. 416.§-a (1)

bekezdésének a) pontjában meghatározott - okból, másrészt - a Be. 416.§-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423.§ (4)-(5) bekezdések] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványt az irányadó tényállás megalapozottságát támadó részében a törvényben kizártnak, érdemében alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát alaposnak találta.

A Kúria mindenekelőtt megállapítja, hogy a kialakított gyakorlat szerint a bűncselekmény jogszabálysértő minősítését jogi érvekkel támadó felülvizsgálati indítvány megalapozza a sérelmezett határozat érdemi felülvizsgálatát, még akkor is, ha utóbb alaptalannak bizonyul. Anyagi jogi támadás esetén a jogi érvek alaposságát, a minősítés megváltoztatásának szükségességét - és ehhez kapcsolódóan a büntetés esetleges megváltoztatásának lehetőségét - ezért a Kúria nyilvános ülésen bírálja el.

A Be. 416.§-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen - egyebek mellett - akkor van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 423.§-ának (1) bekezdése ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban érvényesülő ügynevezett tényálláshoz kötöttséget rögzíti, ami azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ez a tényállás felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. A jogkérdések is kizárólag a tényállásban rögzítettek alapulvételével vizsgálhatók és dönthetők el. A bíróság bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenysége nem bírálható felül, és az ítélet esetleges megalapozatlansága sem kifogásolható.

Akkor tehát, amikor a védő a felülvizsgálati indítványában azt kifogásolta, hogy az ítéletben iratellenes megállapítás található, az irányadó tényállás megalapozottságát támadja, ami a törvényben kizárt. Ugyancsak annak vitatása, hogy a kárbejelentések tényleges megtörténtéről az I. rendű terhelt tudott, ellentétes az ítéleti tényekkel, ezért felülvizsgálat alapjául ez sem szolgálhat.

Az indítványban a védő anyagi jogi szabály megsértésére hivatkozott, amikor azt állította, hogy jogtalan haszonszerzési célzat, mint tényállási elem hiányában a csalás nem állapítható meg.

A Kúria - a már hivatkozott tényálláshoz kötöttség folytán - kizárólag a tényállásból kiindulva vizsgálhatta, hogy a terhelt bűnösségének a kimondása a csalás bűncselekményében megsértette-e a büntető anyagi jog szabályait.

Miután az eljárásban feltárt bizonyítékok a terhelt védekezését megcáfolták, a bíróságok tényként állapították meg, hogy az I. rendű terhelt az alábbi két káresemény bejelentése alapján a Biztosító megtévesztésével jutott hozzá olyan összegekhez, amelyeket a Biztosítónak nem lett volna kötelessége kifizetni.

Az egyik szerint az I. rendű terhelt utasítására V. Z. nevű alkalmazottja az XXX forgalmi rendszámú Chevrolet Lacetti típusú személygépkocsival szándékosan nekihajtott az YYY forgalmi rendszámú Daewoo Kalos típusú személygépkocsinak. A Biztosító a bejelentésekre figyelemmel a XXX forgalmi rendszámú személygépkocsiban keletkezett kárt (828.467 forint) a casco biztosítás alapján, míg az YYY forgalmi rendszámú személygépkocsiban keletkezett kárt (962.505 forint) a felelősség biztosítás alapján a „Chevrolet S.” részére átutalta [1/a. tényállási pont].

A másik káresemény szerint a III. rendű terhelt az I. rendű terhelttel történt megállapodás alapján, az I. rendű terhelt tudtával, szándékosan törte össze a saját tulajdonában álló, azonban a B. Autófinanszírozási Zrt.-nél 2.264.000 forint hitellel terhelt XXX forgalmi rendszámú Daewoo Kalos típusú személygépkocsit úgy, hogy az YYY forgalmi rendszámú Chevrolet Kalos típusú személygépkocsiba hátulról belehajtott. A Biztosító a bejelentésekre figyelemmel az XXX forgalmi rendszámú személygépkocsiban keletkezett kárt (764.410 forint) a casco biztosítás alapján, míg az YYY forgalmi rendszámú személygépkocsiban keletkezett kárt (543.703 forint) a felelősség biztosítás alapján a „Chevrolet S.” részére átutalta [1/b. tényállási pont].

Az irányadó tényállásból kiindulva nem tévedett az eljáró bíróság, amikor az I. rendű terhelt jogtalan haszonszerzési célzatát is megállapította.

A Btk. 318.§-ának (1) bekezdésében írtak szerint csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

A csalás elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés vagy tévedésben tartás. A tévedésbe ejtés a valótlanságnak valóságként feltüntetése, vagy a valóságnak más színben beállítása. Ennek eredményeként a sértetti oldalon tévedés alakul ki. A tévedést pedig a tettes idézi elő, szóban, írásban, de nem kizárt a mulasztás sem. A tévedésnek nem kell kiterjednie a jogügylet egészére. Csak az szükséges, hogy a jogügylet olyan elemeit fogja át, amelyek a károkozással okozati összefüggésben állnak.

Az elkövetői magatartás szándékos, ezen túlmenően célzatos, az elkövető célja a jogtalan haszonszerzés, vagyis a cél nem a károkozás, hanem kizárólag a jogtalan haszonszerzés.

A Kúria ekként egyetértett a védő azon érvelésével, hogy ha nincs haszonszerzési célzat, akkor nem valósul meg a csalás bűncselekménye sem. Jelen ügyben azonban ez nem állapítható meg.

A felülvizsgálati eljárásban kötelezően irányadó tényállásból megállapíthatóan az I. rendű terhelt több káresemény kapcsán a biztosító részére valótlan bejelentést tett, a károk tényleges bekövetkeztével szemben a káresemények vonatkozásában a történetektől eltérő módon jelentette azokat be, így a Biztosítót tévedésbe ejtette. A kifizetéssel a Biztosító Rt.-nek 3.098.113 forint kára keletkezett.

Az irányadó tényállás szempontjából döntő motívum az a terhelti magatartás, amikor a valótlanságot valóságként feltüntető kárigénybejelentést megtette, illetve az ő akaratának megfelelően más benyújtotta. Ezáltal a sértett Biztosító a megtévesztés hatására maga tett olyan intézkedést, végzett el olyan pénzügyi műveletet, ami a terheltet a jogtalan haszonhoz juttatta. Miután pedig az I. rendű terheltnek a vagyoni haszonhoz a szándékos, a sértettet tévedésbe ejtő magatartása okán nem volt jogcíme, a jogtalan haszonszerzési célzat megvalósult. A Kúria megállapítja, hogy abban az esetben, amikor a terhelt - mint ahogy az irányadó tényállás tartalmazza, a káresemények bejelentését megelőzően - magának okozta a kárt, kárigényre jogosultsága nem keletkezik, a káresemény tekintetében megtévesztett Biztosítót pedig a fizetési kötelezettség alóli mentesség illetné meg.

Az alapul szolgáló tényállás szerint az I. rendű terhelt önmagában a káresemény tekintetében - jogtalan haszonszerzési célzattal - tévedésbe ejtette a Biztosítót, s ezzel a biztosítási összeg kifizetésének eredményeként kárt okozott. Megtévesztő magatartása nélkül a kárt magának kellett volna viselnie. Az I. rendű terhelt elkövetési magatartása (megtévesztés) és a bekövetkezett kár között az okozati összefüggés egyértelműen fennáll.

Az I. rendű terhelt cselekménye ezért maradéktalanul alkalmas a Btk. 318.§-a (1) bekezdésében meghatározott csalás bűncselekményének a megállapítására. A terhelt büntetőjogi felelősségre vonására ezért a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor.

*

A Kúria mindezek alapján - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423.§-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be.426.§-a alapján - hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416.§-a (4) bekezdésének a b)

pontja zárja ki.

A Be. 418.§-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416.§ (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421.§-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2013. február 21.

*Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Krecsik Eldoróda s.k.
előadó bíró, Dr. Surdy Miklós s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

*tisztviselő
Bné*